Конгрес
Українських
Націоналістів

Змагатимеш до поширення сили, слави, багатства і величі Української Держави

НАЦІЯ І ДЕРЖАВА

e-mail: nacija@ukr.net www.nacija.org.ua 7 квітня 2009 року № 14 (282)

ЗАЯВА

Конгресу Українських Націоналістів

Конгрес Українських Націоналістів висловлює обурення з приводу деструктивної діяльності Верховної Ради України, яка в черговий раз продемонструвала свою антиукраїнську сутність.

Так, 1 квітня 2009 року ВР прийняла антиконституційне рішення щодо дати проведення виборів Президента України 25 жовтня 2009 року та постанову з відзначення 90-річчя створення "комсомолу".

У складний час економічної кризи, замість прийняття антикризових законів та програми виходу держави з економічної кризи, Верховна Рада України приймає рішення, які викликають неоднозначну реакцію в суспільстві. Зокрема, це постанова про відзначення 90-річчя створення молодіжного сателіта комуно-більшовицького режиму – комсомолу, безпосередньо причетного до голодоморів, вилучення зерна у селян, руйнування українських святинь та репресій проти української нації.

Комуно-комсомольці у ВР намагаються повернути маятник історії в часи тоталітаризму – незважаючи на зусилля Президента України Віктора Ющенка щодо відновлення історичної справедливості, вшанування пам'яті видатних українських постатей – таких як Іван Мазепа, Симон Петлюра, Роман Шухевич, Степан Бандера, – відродження Батурина, видання Указу про демонтаж пам'ятників та пам'ятних знаків, присвячених особам, причетним до організації та здійснення Голодомору 1932–1933 років в Україні та політичних репресій.

Таким чином, коаліція у ВР намагається відвернути увагу суспільства від власних економічних прорахунків, що спровокували небувалу економічну кризу та безробіття мільйонів українців. Адже саме коаліція у Верховній Раді формує Кабінет міністрів і затверджує програму дій уряду, якої не існує і нині.

Узурпація влади та нехтування Конституцією України народними депутатами та керівництвом Верховної Ради стало нормою. Так, всупереч чинному законодавству, досі коаліція у ВР не спромоглася оформити подання кандидата на посаду прем'єр-міністра, сформувати уряд та розробити і затвердити програму виходу України з економічної кризи.

Конгрес Українських Націоналістів звертається до Президента України Віктора Ющенка із закликом розпустити Верховну Раду України за систематичне нехтування нормами Конституції України.

Головний Провід
Конгресу Українських Націоналістів

ЗНЯТИ ЗЛОВІСНИЙ СИМВОЛ ТОТАЛІТАРИЗМУ

ЗВЕРНЕННЯ Політради КМО КУН до голови Верховної Ради України

Політрада Київської міської організації Конгресу Українських Націоналістів звертається до голови Верховної Ради України Володимира Литвина із закликом зняти з флагштоку парламенту символ Радянського тоталітарного режиму – п'ятикутну зірку, що ганьбить державний прапор України.

Київська міська організація КУН звертає увагу на те, що збереження символів Радянського союзу суперечить чинній Конституції України, Указам Президента України Віктора Ющенка щодо демонтажу символіки тоталітарного режиму та є наругою над державними символами України, за що передбачена кримінальна відповідальність за статтею 338 КК України.

Щороку на ремонт будівлі ВР витрачаються мільйони гривень податків українських громадян, однак за 18 років незалежності навіть не порушувалося питання про демонтаж п'ятикутної зірки, що красується на головному флагштоці держави.

Київська міська організація Конгресу Українських Націоналістів вимагає припинити наругу над державними символами України, замінити п'ятикутну зірку на державний Герб України.

ПРЕЗИДЕНТ ГОТОВИЙ ДО ВИБОРІВ

президентських і парламентських

Федір ШИРОКОВ

3 квітня Президент України Віктор Ющенко заявив, що готовий до проведення дострокових президентських виборів – за умови, якщо вони будуть проведені одночасно з достроковими парламентськими виборами.

Наступного дня лідер Партії регіонів В.Янукович повідомив, що керована ним фракція готова підтримати закони щодо відкритих виборчих списків та зняття депутатської недоторканності, якщо буде прийнято політичне рішення про одночасне проведення дострокових виборів Президента та Верховної Ради.

Водночас, на початку нинішнього тижня, перший заступник лідера фракції БЮТ А.Кожем'якін оприлюднив позицію БЮТ. За його словами, фракція Юлії Тимошенко залишається противником одночасного проведення дострокових виборів Президента і Верховної Ради.

Зрозуміло, чому в даному разі Юлія Володимирівна проти. І без прем'єрського крісла залишиться, і омріяний президентський пост просвистить перед носом. Не допоможуть і Медведчук з Шуфричем і Кравчуком. Та й Путін махне рукою на "зіграну карту".

Тим часом В.Ющенко чекає офіційної відповіді від самої прем'єрки, а також від правлячої коаліції. Про це днями повідомила прес-секретар Президента: "Глава держави переконаний, що ця відповідь ясно покаже, чи дбають українські політики про себе, чи дбають про Україну та суспільство". "Президент вважає, що криза українського політикуму диктує необхідність кардинального оновлення всіх державних інститутів. Президент переконаний, що компроміс – це дорога із двостороннім рухом, якщо у парламенті цю аксіому зрозуміють правильно, Україна матиме шанс подолати магістраль конституційного оновлення і наблизиться до побудови політичної системи європейського зразка", – підкреслила прес-секретар Президента.

НАША СЛАВА

ДИПЛОМАТ І ПОЛКОВОДЕЦЬ

До 370-ї річниці від дня народження вшанували Івана Мазепу на його малій Батьківщині

Світлана БАДЕРА

Під час вшанування Івана Мазепи за участи Президента України В.Ющенка

На батьківщині гетьмана України, в селі Мазепинці Білоцерківського району Київської області, у рамках відзначення 370-ї річниці від дня народження відомого державника і мецената Івана Мазепи пройшов урочистий молебень, який провів Патріарх Київський і всієї Руси-України Філарет у церкві святого Миколая, збудований у пам'ять волелюбного гетьмана неподалік того місця, де 300 років тому Іван Мазепа звів храм власним коштом. У 1932 році його зруйнували войовничі атеїсти, а позаминулого року місцеві козаки відбудували нову церкву.

Після Богослужіння представники влади, громадськости, козаки рушили до пам'ятника Іванові Мазепі, відкритому у селі у 1994 році, де відбувся мітинг та покладання квітів видатному громадському та військовому діячеві за участю Президента України В.Ющенка. "Сьогодні ми відновлюємо справедливість і правду про великого сина України, мудрого політика, дипломата, полководця. Сьогодні ми відновлюємо справедливість і правду про великого сина нашої нації. У вирішальний час Мазепа повстав проти поневолення рідної землі, пора остаточно розвіяти міфи про зраду Мазепи. Мазепа – не зрадник, він – захисник рідної землі", – підкреслив В.Ющенко.

В урочистих заходах в с.Мазепинці взяли участь міністр культури і туризму України В.В.Вовкун, міністр оборони України Ю.І.Єхануров, міністр у справах молоді та спорту України Ю.О.Павленко, голова облдержадміністрації В.І.Ульянченко, народні депутати, представники місцевих органів влади, козацьких організацій, делегації від усіх районів Києва, Київщини та міст Київщини.

Голова Білоцерківської районної державної адміністрації Роман Плугатор сказав: "Іван Мазепа увійшов в історію як єдиний із гетьманів, котрий, правлячи двадцять років Україною, зумів стабілізувати політичне та економічне життя та об'єднати лівий і правий береги Дніпра".

Закінчення на 2-й стор.

ПОЛІТИКА

ПЕРШОКВІТНЕВЕ РІШЕННЯ ПАРЛАМЕНТУ

Як відомо, 1 квітня 401 парламентарій дружно проголосували за проведення президентських виборів 25 жовтня 2009 року. На жаль, це був не першоквітневий жарт. У єдиному "антиющенківському" пориві зіллялися 174 депутати від Партії регіонів, 155 – від БЮТ, 26 – від НУ-НС, 27 – від КПУ, 19 – від Блоку Литвина. При цьому спікер парламенту В.Литвин визнав, що депутати прийняли не правове, а політичне рішення.

Раніше найбільш вірогідною датою проведення президентських виборів називалося 17 січня 2010 року.

М.ФЕЩУК

На думку експертів, призначення президентських виборів на 25 жовтня не відповідає чинній Конституції України, згідно з якою вибори мали би відбутися у січні наступного року, і призведе до конституційного конфлікту. Водночас висловлюються думки про те, що таким чином народні депутати намагалися забезпечити собі відповідний політичний і конституційний імунітет проти дочасного розпуску парламенту.

Досі коаліційна більшість не запропонувала конкретної антикризової програми, що дає привід для політичного середовища, котре гуртується довкола Партії регіонів, погрожувати масовими акціями протесту, а також блокувати трибуну парламенту. До речі, характерно, що ніяк не реагують на заклики прихильників Януковича вийти на вулиці з протестами з приводу кризи професійні "захисники трудящих" – комуністи. Це вкотре підтверджує, що вірні ленінці рухаються у фарватері Тимошенко, слухняно виконуючи її команди.

Щоправда, виглядає сумнівним, що президентські вибори таки відбудуться 25 жовтня. Адже неконституційне рішення Верховної Ради навряд чи буде визнане чинним Конституційним судом. На думку деяких експертів, в Україні вже давно відпрацьована технологія, за якою рішенням суду може бути заблокований виборчий процес. Наприклад, ЦВК не матиме права вчиняти будь-які дії щодо організації виборчого процесу. А це означає їхній зрив.

КУН У ДІЇ

НАПРУЖЕНИЙ ПОЧАТОК ВЕСНИ

Багатими на заходи були два перші тижні березня в Івано-Франківській міській організації Конгресу Українських Націоналістів.

5 березня молодіжна референтура міської організації КУН делегувала своїх представників у Білогорщу, де героїчно загинув Головнокомандуючий УПА Роман Шухевич.

8–9 березня представники Конгресу Українських Націоналістів прийняли участь у відзначенні днів пам'яті Тараса Шевченка і в святковому мітингу біля його пам'ятника.

Традиційно 12 березня міська організація взяла участь у проведенні служби Божої в 6-ту річницю з дня смерті засновника і провідника КУН Слави Стецько. П'ять священиків катедрального собору УГКУ на чолі з деканом о.Юрієм відслужили службу Божу, на якій були присутні більше 100 членів КУН.

15 березня делегація КУН прийняла участь у святкуванні 70-ї річниці Закарпатської України. Очолили нашу делегацію директор центру національного відродження імені С.Бандери друг Богдан Юращук, голова Івано-Франківської міської організації Конгресу Українських Націоналістів друг Євген Щупак, голова молодіжної референтури Оля Баранецька. Найчисельнішою в нашій делегації була молодь.

Модест КОНРАД,
голова секретаріату
Івано-Франківської МО КУН

"ПІД ДАХОМ" МІЛІЦІЇ?

Володимир МАНЬКО

Нещодавно Київрада ухвалила рішення про надання Українській православній церкві МП нових ділянок під забудову нових церков. На церемонії відкриття нової церкви були присутні заступник Голови Держдуми РФ Бабурін та нардеп Верховної Ради України Колісниченко. Ця подія висвітлюється виключно російськими та білоруськими телеканалами. Поруч група російських казаків та українська міліція (!).

Ще один приклад. Піп однієї з церков МП, що незаконно встановлена біля Андріївського узвозу, під час сварки б'є по обличчю активістку руху рідновірів, які, як завжди, на цьому місці збираються для проведення свого обряду. При цьому з його вуст звучать лайки та вимоги, щоб усі забирались звідси геть, бо це "исконно русская земля". Поруч знову українська міліція. Після подання активісткою заяви до райвідділку міліції вона отримує відповідь про те, що складу злочину немає.

Приклад третій. У Шевченківському районі Києва є церква Миколи Чудотворця, яка будується за державний кошт для Української Православної Церкви КП. Недобудована церква вже освячена Патріархом Філаретом. Всередині вже проводить богослужіння священик УПЦ КП. Раптом з'являється якась приватна фірма, яка надає кошти на добудову з претензіями на подальше володіння церквою та надання її УПЦ МП для богослужінь. Шевченківська райрада ухвалює позитивне для цієї фірми рішення, яке затверджує Голова Шевченківської РДА Києва Пилипишин. Далі група бойовиків разом з російськими казаками захоплює церкву та виштовхує звідти українського священика з його паствою. За тиждень групою української націоналістичної молоді разом з паствою було вчинено спробу повернути церкву, після чого на місце події прибули московські попи разом з українською міліцією, яка розблокувала церкву та забрала молодих людей до райвідділку міліції.

Впевнений, що подібні безчинства кояться під егідою МП і в інших регіонах України. "Кришування" цих дій міліцією наводить на тверде переконання причетности найвищих міліційних чинів Києва, та й взагалі України, до цього. Українська міліція захищає загарбників України від українців.

Незабаром відбудеться візит новообраного Предстоятеля РПЦ Кірілла в Україну. Як відомо, УПЦ МП є філіалом РПЦ в Україні. А ще відомо, що РПЦ є величезною бізнес-структурою, яка володіє підприємствами в Росії.

Закликаю українців не стояти осторонь, а висловити свою незгоду з фактами безчинств, захоплень церковних споруд, захоплень земель, участі у політпропаганді на користь проросійських партій та рухів, які здійснюються під егідою МП на українських землях. Багатоголосе українське "ганьба" має бути як мінімум почуте до та під час візиту Кірілла в Україну. Разом з тим, має бути започатковане розслідування фактів покровительства незаконних дій МП працівниками української міліції та представниками української влади. Імена так званих правоохоронців та держслужбовців, які продали свою душу за "тридцять срібняків", повинні бути названі. Вони мають понести покарання. В Києві міська організація Конгресу Українських Націоналістів роботу в цьому напрямку вже робить. Регіони – приєднуйтесь!

Не маємо права втратити Україну! Щоб не було потім, як у народній повстанській пісні: "Йшли селом, йшли селом партизани. По землі українській – невільній землі. І у кожного зброя була за плечами. І у кожного смуток і біль на чолі".

Голосіївська РО КУН в м.Києві

ЧИТАЦЬКА ПОШТА

РОЗВІЯТИ ЛЕГЕНДУ

У числі №10 за 10 березня 2009 року надруковано статтю Олега Чорногуза "Дядьки отечества чужого", в якій є слова "Цей короткозорий політик і талановитий письменник (це про Винниченка) разом з Петлюрою і осліпленим на той час Є.Коновальцем скинули українського монарха Павла Скоропадського, і через політичних бездар та невігласів до Києва увійшов московський жандармський офіцер Муравйов, який боровся в рядах більшовиків за єдину "окультурену" Росію."

Щодо Винниченка, то можна погодитись, а щодо Петлюри і Коновальця – категорично ні, тому що вони були великими українцями і державниками.

Стосовно Павла Скоропадського, то відсилаю фрагменти з книги доктора Михайла Школьника "Україна у боротьбі за державність", виданої в Торонто в 1971 році, "Павло Скоропадський та його гетьманування" (друга частина). Д-р Михайло Шкільник – уродженець Західної України, студіював право, економічні та дипломатичні науки в університетах Львова, Києва і Кракова та отримав докторат права у Краківському університеті. В 1917–21 роках працював на відповідальних постах в українських міністерствах торгівлі та промислу і закордонних справ.

Пропоную надрукувати у вашій газеті про Павла Скоропадського "щоби розвіяти легенду, що ген. Скоропадський був великим творцем української армії і будівничим самостійної Української держави".

Мирон КОВАЛЬ,
голова Хирівської МО КУН на Львівщині

Від редакції.

У найближчих числах газети будуть надруковані розділи зі вказаної книги.

ДИПЛОМАТ І ПОЛКОВОДЕЦЬ

Отаман Білоцерківської Січі, генеральний директор Білоцерківського будівельного комбінату Андрій Дрофа підкреслив, що волелюбного гетьмана щиро шанують не лише в Україні, а й у румунському місті Галаці, де Іван Мазепа помер 1711 року і був похований у кафедральному соборі святого Юрія. Нині у Галаці на честь Мазепи названий цілий мікрорайон, там йому відкрито пам'ятник.

У мітингу взяли участь представники міжнародної громадської організації "Родина Мазеп", яка об'єднує всіх Мазеп в Україні й за кордоном. Багато людей носять прізвище відомого гетьмана, і, хоч не всі вони є прямими нащадками Івана Мазепи, та кожен з них є патріотом України, працює для відродження Української держави, її правдивої історії. Представники "Родини Мазеп" планують створити сайт www.mazepaivan.org, написати книгу про нащадків Івана Мазепи.

Учасники заходу висловили думку про необхідність створити у Мазепинцях музею гетьмана-земляка та відновити курган, який у народі називають Мазепиним. Цю ініціативу підтримала голова Київської обладміністрації Віра Ульянченко, яка, до того ж, є головою Ради Українського Козацтва при Київській облдержадміністрації.

Спадщина Івана Мазепи донині викликає дискусії. Мазепинці, які створили першу Конституцію України, прагнули незалежности вільної України, об'єднання Лівобережної та Правобережної України.

Невгамовна енергія вільнолюбця Івана Мазепи пробуджувала націю до необхідности змін. Без повстання мазепинців у 1708–1709 рр. неможливо уявити рухи за незалежність України. Воно хоч і було жорстоко придушене, та стало великим надбанням боротьби за волю, незалежність, єдність, безцінним уроком і потужним поштовхом для тих політиків, котрі завдяки благочинному збігу обставин відродили Українську державу.

У Києві на столичній площі Слави відбулася урочиста церемонія освячення і відкриття пам'ятного каменю у рамках відзначення 370-ї річниці від дня народження Івана Мазепи. Святійший Патріарх Київський і всієї Руси-України Філарет у співслужінні численного духовенства освятив цей меморіальний знак, на місці якого стояв збудований коштом Івана Мазепи Свято-Микільський (Миколаївський) військовий собор.

Світлана БАДЕРА

Закінчення. Початок на 1-й стор.

Наші корпункти

Вінниця	Гусар Віталій	(0432) 35-02-09
Дніпропетровськ	Хоменко Микола	(056) 748-17-92
Донецьк	Олійник Марія	(062) 337-23-48
Житомир	Крук Микола	(0412) 44-52-32
Запоріжжя	Тимчина Василь	(0612) 67-31-82
Івано-Франківськ	Салига Роман	(0342) 3-11-35
Кіровоград	Тріщенко Віктор	(0522) 36-95-25
Київська обл.	Сахацький Олександр	(04497) 4-92-93
Київ	Мохналь Михайло	(044) 278-63-89, 279-68-34
Луганськ	Олександр Антонов	8-093-903-86-62
Луцьк	Мельник Євген	(0332) 78-07-65, 72-87-95
Львів	Пшевлоцький Микола	(0322) 38-67-63
Миколаїв	Яценьо Софія	(0512) 49-67-90
Мукачеве	Ференц Петро	(03131) 2-25-45
Одеса	Геник Володимир	(048) 765-08-17
Полтава	Квачова Олеся	(0532) 28-053
Рівне	Кривко Ігор	(0362) 23-78-55
Севастополь	Проценко Володимир	(0692) 48-79-46
Сімферополь	Овчарук Василь	(0652) 29-77-43
Суми	Перетятько Олексій	(0542) 25-88-98
Тернопіль	Чибрас Володимир	(0352) 52-56-91
Харків	Дяків Богдан	(057) 716-02-18
Херсон	Реуцький Іван	(0552) 26-50-56
Хмельницький	Демид Анатолій	(0382) 65-72-35
Черкаси	Гафінова Любов	(0472) 45-12-05
Чернівці	Лютик Віктор	(0372) 51-02-72
Чернігів	Рябченко Валерій	(04622) 4-38-81

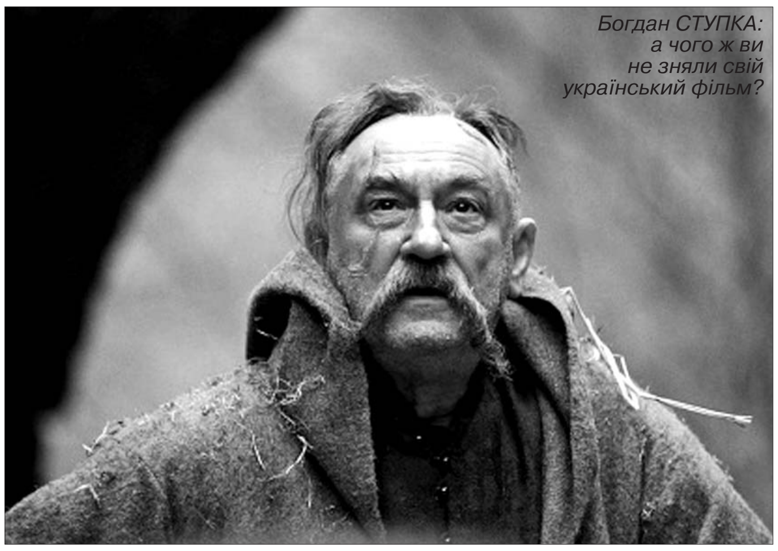
ІСТОРІЯ І СУЧАСНІСТЬ

"ТАРАС БУЛЬБА" на московський копил

Російський режисер приїхав до Києва розповісти українцям, що їх не існує

Українській публіці нарешті був представлений довгоочікуваний фільм "Тарас Бульба" російського режисера Володимира Бортка, знятий за однойменною повістю Миколи Гоголя.

Представляти свою картину в Україні режисер – він же один із сопродюсерів фільму – приїхав особисто, захопивши з собою генерального продюсера телеканалу "Росія" Сергія Шумакова.

Богдан СТУПКА: а чого ж ви не зняли свій український фільм?

Ксеня ЛЕСІВ

Де взявся "російський цар"?

Ще до презентації картини Інтернет ряснів твердженнями, що Бортко зняв фільм у дусі пізнього російського агітпропу. І, як виявилось, недарма.

Загальновідомо, що у Гоголя були дві редакції "Тараса Бульби". У першій – 1835 року – оспівується козацька слава, там і в заводі не немає ніякого царя і не пахне москвофільством. І друга редакція – 1842 року. Теж Гоголя. Але де присутня дивна фраза про російського царя. Нагадаємо, що в повісті розповідається про події XVI століття – за сто років до "возз'єднання" України з Росією.

Деякі дослідники пишуть, що повість зазнала величезних змін без волі і бажання самого автора. Твір чимало втратив з вини переписувача Павла Анненкова і видавця Миколи Прокоповича, якому Гоголь довірив не тільки видавати зібрання творів у 1842 році, а й правити стиль і граматику. Все це пояснюється тим, що у письменника не було такої наполегливості для досягнення досконалості твору, як, наприклад, у Олександра Пушкіна. Гоголь вважав літературну обробку марно втраченим часом, за який можна написати інший твір, а вже оприлюднене ставало для нього нецікавим і ніби чужим.

Частину "Бульби", яка зазнала великих змін поза волею автора, після смерті Гоголя надрукував журнал "Русская старина". Повість істотно трансформувалася. Проте в Росії і досі завершеною вважається друга редакція повісті, а не оригінал, власноручно переписаний автором.

15 липня 1842 року після виходу "Собрания сочинений" Гоголь написав стривожений лист Прокоповичу, в якому зазначає: "Вкралися помилки, але я думаю, вони сталися від неправильного оригіналу і належать писареві..."

Оригінал "Тараса Бульби" був знайдений в шістдесяті роки XIX століття серед подарунків графа Кушелева-Безбородька Ніжинському ліцеєві. Це так званий "ніжинський рукопис", повністю написаний рукою Миколи Гоголя. З тексту оригіналу видно, що значних змін зазнали багато розділів.

Володимир Бортко, зрозуміло, скористався "негоголівською" редакцією "Бульби" – з купюрами і вставками, зробленими переписувачем і видавцем.

Антипольський "драматизм"

Бортко творчо розвинув видавничі "вставки". Кіно вийшло однаковою мірою як антиукраїнським, так і антипольським.

Ні, звісно, в творі великого українця немає особливої любові до тодішніх ворогів Казацької держави. Але Бортко пішов далі. Він "допоміг" Гоголю скерувати сюжет в антипольський бік: вигадав сцену з мертвою дружиною Бульби (грає Ада Роговцева), яку нібито по-звірячому зарубали ляхи. Цим, як потім пояснив Богдан Ступка, який зіграв Тараса Бульбу, режисер хотів додати більше драматизму картині.

Упродовж всього фільму нав'язується думка, що українські козаки воювали за "російську землю" і за "російську віру" (російську – в значенні "московську", а не "руську"). Ці месиджі – то у вустах героїв, то в "авторському" тексті – прозвучали близько двох десятків разів.

Більше того, герої Гоголя, за Бортком, не знають назви країни, за яку вони воюють. Вони чомусь називають її Украйна, а не Україна. Схоже, за правильну вимову назви країни російське Міністерство культури гроші на кіно не виділило б.

"Нудно і дурнувато"

Ідеологічне підгрунтя фільму видне неозброєним оком. Але, може, кіно багате на художні знахідки?

На жаль, і в цьому плані – "двійка". Це навіть не вчорашній день. Батальні сцени – вбогі, акторська гра – вельми посередня, ніяких режисерських знахідок. Знято як дешевий серіал, якими рясніють російські телеканали.

Зі мною погоджується письменник і драматург Лесь Подерв'янський, присутній на прем'єрі.

– Дуже невдала екранізація, – сказав він. – Починаючи від сценарію. Це треба було примудритися, щоб зробити з такої драйвової речі, як "Тарас Бульба", фільм, який весь час провисає, його нудно дивитися, сюжет весь час буксує. Це по-перше. По-друге, фільм переповнений дурнуватим пафосом, який нагадав мені радянські фільми 30–50 років. Там бракує тільки товариша Сталіна. Ступка грає погано, зовсім без драйву. Мені не сподобалося абсолютно нічого, крім костюмів і роботи художника. Але це все, більше нічого! Батальні сцени зняті не на рівні XXI століття. Вони мені нагадують румунські або болгарські бойовики 60-х років, які я дивився в дитинстві.

Чого злякався Ступка?

"Теперь пусть чуют дальние и ближние народы: поднимается с русской земли свой царь! И не будет в мире силы, которая бы не покорилась ему!" – ці приписані Гоголю слова російський режисер вставив у вуста Тараса Бульби, коли той помирав...

Мені було сумно це чути, і навіть соромно. Не за сусідів, які намагаються побудувати собі якийсь віртуальний світ "минулої слави", покликаної уславити російську владу, – це їхня внутрішня справа. Соромно за наш кінематограф – адже ми не можемо нічого протиставити цьому агітпропу. Від послуг Єжи Гофмана, який хотів зняти "Тараса Бульбу", українське міністерство культури свого часу відмовилося. Соромно за акторів Богдана Ступку (який, до речі, певний час був міністром культури України), Лесю Сердюка, який знявся в ролі козака Товкача. Сердюк знайшов "виправдання": після фільму він розповідав журналістам, як добре годували під час зйомок.

А що може сказати на виправдання Ступка? Він з усіма питаннями пересилає до Бортка.

– Ходять чутки, що ви погодилися зіграти в цьому фільмі після того, як одержали якусь російську премію і гонорар у 50 тисяч доларів, – запитали його в кулуарах.

– Це брехня! – відповів, змінившись в обличчі, актор. – Ви займаєтеся політикою, а я займаюся мистецтвом.

– Вчора була презентація в Москві. Ви там святкували прем'єру? З ким?

– З Жириновським, Зюгановим, Бортком, з актором Ігорем Петренком, – похвалився Ступка. Жириновський залишився дуже задоволений фільмом.

– Чого ж ви не зняли свій український фільм? – звертався чи то до української влади, чи то до громадськості Ступка. – А вони взяли і зняли.

– Чому у фільмі немає жодної української пісні?

– Зате там є бандура, – відповів Богдан Сильвестрович. – У Бортка питайте, я не монтував фільм!

Дякувати Володимиру Володимировичу

Сам режисер після демонстрації свого творіння тримався гордо.

– Чому все ж таки у фільмі немає жодної української пісні? Адже козаки не тільки пили, гуляли і билися, але ще і співали, – поцікавилася я у нього.

– Мало того, не їли борщ, пампушки і багато ще чого не робили. Але там же йде музика на національних мотивах. Ну, пісні немає, значить, у цей момент вони не співали, – зло відповідав Бортко.

До речі, Богдан Ступка на прес-конференцію, організовану після показу, не прийшов. Сказав, що не має часу.

Натомість з'явився заступник генерального директора телеканалу "Росія" Шумаков, який не любить роздавати коментарі. Потім сказав мені, немовби між іншим, що в Україні на прес-конференцію йому "сказали прийти".

Шумаков чітко пояснив, чому вибір випав на Бортка:

– Було кілька сценаріїв, кілька режисерів. Але для нас було принципово, хто відповідатиме за цей фільм. І коли з'явився Володимир Володимирович і сказав: "Я готовий!", ми погодилися на те, що він розповість нам цю історію так, як він для себе її визначив. Він розповість свою (!) історію "Тараса Бульби", хоча він зараз стверджуватиметься, говоритиме, що знімав історію Гоголя. Хочу наголосити, що для нас було дуже важливо, що фільм погодився знімати Володимир Володимирович Бортко, з яким у нас давні і продуктивні відносини. Я з самого початку мав справу із сценарієм. Для нас це виклик – і художній, і телевізійний.

Режисер сказав, що однією з причин, через які він узявся за цей фільм, – це "сміливість" телеканалу "Росія".

– Що ви хотіли показати у фільмі? – запитала я у нього. – Яку "свою" історію? Адже Гоголь любив своїх героїв. Українським духом пройнято весь твір.

– О! Зараз почнеться провокація. Я 28 років – з двох до 29 – жив у Києві. Ми жили на вулиці Чапаєва, 13. Моя бабуся водила мене у Володимирський собор, а на всі законні свята – у Лавру. Я б дуже хотів, щоб була повна ясність, чий це письменник. Це письменник того народу, який хрестив колись князь Володимир. Це син православного народу, цього російського народу. Називайте його, як хочете, але це син одного народу, який тут жив. Коли мені кажуть, що в Сумській області передова частина людства, а в Курській – це люди з собачими головами, мені стає смішно. Це ті самі люди, що розмовляють тією самою мовою. Ось Гоголь син цього народу!

– Ви сказали "русского народа".

– "Русского". Тому що написано у нього так: "Хочется мне перед боем сказать вам, панове, что есть наше товарищество. И в других землях были товарищи, но таких, как в русской земле, не было таких товарищей. Так любить как русская душа не то чтобы чем, а всем, чем дал Бог, так любить никто не может". Пробачте, будь ласка, це не я, це Гоголь. У фільмі я передав те, що, на мою думку, писав Гоголь. Ми самі слово "русский" не придумали. Найбільшу дурість, яку можна зробити, – це переклад.

Хотів потрапити до Держдуми, але не потрапив, тому зняв кіно

На відміну від Бортка, навряд чи Гоголь був таким темним в розумінні історії своєї землі. Гоголь чудово знав, що таке "руський" у розумінні козака XVI століття, і навряд чи плутав Русь з Московією, як вона себе називала в ті часи.

– Я так зрозуміла, що ви не розділяєте росіян і українців? – поцікавилася я.

– Ні!!! Не р-о-з-д-і-л-я-ю! Це один народ! – зло карбував російський гість.

– Володимире Володимировичу, – запитали у Бортка, – перед першим знімальним днем у Запоріжжі ви сказали, що, можливо, "Тарас Бульба" буде вашою лебединою піснею. Ви не передумали?

– Я б із задоволенням не передумав, якби їсти не хотів щодня. Розумієте? Ось у чому справа – я хотів піти в політику, в Держдуму, але не потрапив туди. Тому, хочу чи не хочу, напевно, доведеться продовжити свою діяльність.

– Думаю, що після цього фільму ви точно потрапите в Думу, – сказала я. – У мене таке запитання – куди ви приїхали?

– Я приїхав на рідну землю. Я народний артист цієї республіки. Я прожив тут більше, ніж, судячи з усього, вам років. Тому можу говорити від імені жителів цього міста абсолютно спокійно, абсолютно точно знаючи, що говорю від моїх друзів. Я син цієї землі!

– З'являються статті, – додав Шумаков, – і Володимир Володимирович переживає. – Я це бачу по очах. А я радію, тому що в Росії (не знаю, як в Україні) найстрашніше – це коли мовчать. Коли розводять руками і кажуть: "Не чекав". Чого не чекав? Не зрозуміло. Я приблизно здогадуюся, що всередині у вас робиться, але я цьому шалено радий, тому ми завжди ментально будемо одним цілим.

Отак укотре приїхали до України російські мужі розповідати, що ніякі ми не українці і земля ця не українська.

На перегляді російської версії "Тараса Бульби" були присутні і представники так званого українського бомонду. Окрім згаданого Подерв'янського, в кінотеатрі "Україна" бачили Нестора Шуфрича (ПР), сина Президента Андрія Ющенка, Наталю Королевську (БЮТ), заступника Леоніда Черновецького Віталія Журавського, поета-пісняра Юрія Рибчинського з сином Євгеном.

Юрія Рибчинського, як він зізнався, страшно дратувало у фільмі слово "ляхи", яке весь час повторювалося.

– Бортко у фільмі каже, що українська земля – це також і їхня земля, а запорожці – це російські козаки. Знаєте, це таке, що навіть не хочеться коментувати. Він просто захотів зробити частину української історії російською. Це мене дуже здивувало. Мені не подобається основна ідея фільму. Бортко мені сказав, що росіяни і українці – це один народ. Я йому кажу: "У такому разі палестинці й ізраїльтяни – теж один народ". Він може таке нав'язати тільки таким, як він сам, але нам такого ніколи не нав'яжеш.

Володимир ФЕРЕНЦ

ГРИМАСИ ДОБИ

ТОЛЕРАНТНІСТЬ ЯК РІЗНОВИД БАЙДУЖОСТИ

Саме з вини байдужих кояться найстрашніші злочини та зникають нації

Недавно надибав дуже цікаву інформацію. Якась філософськи налаштована пані цілком щиро бідкалася про те, що українці катастрофічно втрачають толерантність. Ще ніби вчора ніхто не знав цього іншомовного слова, а зараз ми прощаємося з ним, так і не пізнавши його таємного сенсу. Може, й не пізнаємо ніколи. Бо нам ніхто не пояснював на простих прикладах.

От, якщо кум лежить в багнюці п'яний, то не варто чіпати – треба толерантно поважати його позицію. Або, як застанеш кума дома з власною дружиною, то не можна його бити по пиці, а толерантно перечекати на східцях, поважаючи його право вибору. Або, якщо кум здурів і ходить по селі з плакатом "Свободу геям!", то не варто кепкувати з нього, а треба бути толерантним, адже він має право, та й за ним велика міжнародна організація геїв, яка з наших телеекранів теж бореться за право геїв. Така вже українська толерантність, що нормальному громадянинові якось не по собі. Заговориш у великому місті українською, спитаєш, чому нема української газети – і ти вже пригнічуєш російськомовних як затятий націоналіст. Назвешся націоналістом – і не встигнеш щось зрадикалізувати, а на плечі тобі хтось вже клеїть лайбу "фашист" і "Ату! Ату його!" Хоч не хоч, а українець мусить бути толерантним – долучатись до тих, хто за Президента і до тих, хто проти, голосувати, за кого напишуть, і не вимагати альтернативи. Кажуть, що заради толерантности українець може бути українцем і не говорити українською, мусить толерантно це сприймати і не доводити протилежне, бо звинуватять у порушеннях прав людини, або просто дадуть по пиці і обізвуть нациком.

Зараз треба бути дуже толерантним, адже ніколи не знаєш, з ким маєш справу. Якщо тебе хтось нетолерантно скривдить, то не варто реагувати зопалу. Треба спитати, чи, бува, він не гей, щоб не звинуватили в "ущемленні" секс-меншин, або чи не єврей часом і не дай Бог сказати "жид" – звинуватять в антисемітизмі, а з цим тавром ні в українській політиці, ні в бізнесі – ніде нема шансів для успіху. Толерантність вчить бути таким як всі, плювати на чужі проблеми, себто поважати поганий вибір ближнього, поганий вибір Україною державного шляху, на якому що криза, що вихід – однаково. Бути толерантним – це не сподіватись на державу, на друзів, на милість ворогів, фальшиво прикидатись неживим чи байдужим, поважаючи чуже право творити на твоїй землі хоч бедлам, особливо, коли це право сильного. Толерантність – це культурне слово, щоб втішити себе європейськістю, коли ти слабкий, не можеш добитися справедливости, не смієш чи не маєш сили дати в пику насмішникові над усім святим. Зрештою, українцям не треба прикидатися, щоб бути толерантними. Ми недавно жили в країні суцільної толерантности заради виживання – СРСР. Рефлекс толерантности напевно ще залишився з тих часів, добре зберігся і навіть частково передався нащадкам. Достатньо окрику: "Будь толерантним!" – і слабка, безправна і потенційно безробітна людина впадає в ступор "толерантности". Знаю, що свої кинуть в мене каменем, але не буду толерантним – Помаранчевий майдан був для нас пробою на толерантність, і ми, холодні і злі, не показали своєї справедливої злости, стояли ідеальним взірцем толерантности, смішним ідеалом-унікумом для всього світу. Вже потім ми цю нереалізовану злість підло "скинули" на того, хто був толерантнішим від нас – Президента, і шукаємо очима диктатора, щоб толерантними вівцями байдужо стати в його стадо. Коли я чую, як нам дебільно тлумачать гасло "Бандитам-тюрми", мовляв, чому Ющенко не пересадив олігархів і бандитів, то мені не хочеться бути толерантним. Не треба толерантно притворятись, нібито ми не розуміємо, що бандитів садить прокурор і суддя! Хто посадить бандитів, якщо в скрутний життєвий час багато з нас вибирає толерантність до сильнішого негідника, конкретного злочинця. Тому толерантність, як і всяка байдужість, теж є злочином. У загальній масі ми винні в злочині толерантности, в лінивій байдужості до власної долі, бо хочемо в такий спосіб оминути біду, але в результаті чомусь опиняємось серед покривджених. Забудьмо це паскудне іноземне слово, пам'ятаючи просту мудрість – це з вини байдужих кояться найстрашніші злочини і неймовірні приниження та зникають з лиця землі нації. Українцям треба бути злими, коли йдеться про українську людську гідність і справедливість. Тоді все буде гаразд.

ЧИТАЦЬКА ПОШТА

ВІДРІЗАНІ ВІД ДУХОВНОСТИ І КУЛЬТУРИ

Надіємося отримати відповідь у вашій газеті на запитання, яке цікавить нас, "безінтернетних" сільських жителів. Коли Укртелеком підвищив плату за користування провідним радіо, багато хто відмовився від їхніх послуг. Натомість ми слухали навіть з дешевих приймачів програми Третього каналу українського радіо "Культура". З 1-го лютого це мовлення припинилося. Телефон у студії радіо не відповідає. Зверталися в один солідний український часопис, щоб допоміг знайти відповідь на запитання, де подівся канал? У відповідь – тиша. Кому вигідно, щоб ми, українці, якомога менше отримували української інформації? Яка ситуація в інших областях України? Невже патріотичним каналам сигнал в Україні заборонений?

З повагою за дорученням односельчан

Н.БОСЕНКО,
Сахновщинський р-н Харківської обл.

ТАК ЧИНИТИ НЕГОЖЕ...

У цьогорічних числах 6–10 "Нації і держави" оприлюднені розлогі міркування Володимира Клима "Не брати, а далекі родичі", де буковинський автор часто-густо слово в слово, іноді з мінімальними перелицюваннями цілими сторінками "вицитовує" мою розвідку "Чия мова вторинна і пародійна", що від 90-х років витримала 6 окремих видань, включена до 3-х колективних збірок, передруковувалась багатьма центральними та крайовими часописами ("Шлях перемоги", "Літературна Україна", "Українська газета", "Нація і держава" тощо).

Воно начебто й незлецько, спільну справу робимо, але В.Клим чомусь забув про лапки, посилання на першоджерела. А без цієї атрибутики запозичення в інших авторів віддавна іменуються плагіатом.

Сергій КОВАЛЬ

УКРАЇНІ НЕ ВИСТАЧАЄ КЛЕПКИ
в головах багатьох політиків

Нещодавно, перебуваючи у Симферополі, Голова Верховної Ради України В.Литвин заявив, що росіяни в Україні не можуть вважатися національною меншиною. Він також пообіцяв створити російськомовну версію веб-сайту Верховної Ради.

Що ж, маєте рацію, Володимире Михайловичу. Одразу видно, що Ви – справжній інтернаціоналіст, виплеканий у коридорах вищих компартійних шкіл.

Колись "русскій совєтскій поет" Віктор Боков писав:

Родина моя не только Русь,
Родина моя – Кавказ, Молдавия,
Родина моя – широкий Днепр,
Родина моя – Алма-Ата.

Отже, "Родіна моя" – там, куди сягнув імперський штик, і куди "руський мужик допер в посконных портках, в лаптях, с штопориком за поясом" (Лев Толстой).

А національною меншиною в Україні, якщо керуватися логікою Литвина і йому подібних, якраз є українці, які заважають росіянам, євреям і перевертням розбудовувати незалежну від українців Україну.

Ігор КОТЛЯР,
голова Секретаріату Кримської організації КУН

ВІДРИЖКА КОМУНОФАШИЗМУ

Депутати Івано-Франківської обласної ради глибоко обурені законопроектом представника Партії регіонів Вадима Колісниченка "Про заборону реабілітації та героїзації фашистських колабораціоністів 1933–1945 рр". Про це йдеться у зверненні обласної ради до Президента України, Прем'єр-міністра та голови Верховної Ради, яке прийнято на сесії 31 березня. Депутати просять керівників держави і всі органи влади "звернути увагу на відверто провокаційний характер" цього законопроекту, розцінюють його як "спробу посіяти розбрат між різними регіонами України, дестабілізувати суспільно-політичну ситуацію напередодні виборів".

"За назвою законопроекту, що мала б переслідувати благородну мету, "протягується" антиукраїнський за змістом і духом документ, який цинічно називається законом України, – йдеться у зверненні. – Усі народи світу шанують борців за волю України та незалежність як героїв, і тільки в Україні проти патріотів спрямована каральна репресивна система, новий поштовх якій намагається дати Вадим Колісниченко".

Вони звертають увагу керівників держави на те, що депутат від Партії регіонів зараховує до фашистських колабораціоністів ОУН, Українську Повстанську Армію, "Поліську Січ" (УПА "Поліська Січ" Тараса Бульби-Боровця (УГВР), Українский центральний комітет та інші організації, які, на його думку, є колабораціоністами.

За дії, що за особистим визначенням В.Колісниченка названі "героїзацією, реабілітацією чи пропагандою" організацій, віднесених автором проекту до колабораціоністських, він "цілком у дусі неосталінізму" пропонує покарання позбавленням волі на строк від 10 до 15 років або довічне ув'язнення.

"Підготовлений Колісниченком проект закону є намаганням відродити репресивну машину комуно-фашистського зразка, яка знищила мільйони українців, згноїла у сибірах мільйони ні в чому не повинних дітей, жінок, чоловіків, і є спробою задушити процес національного відродження, відновити почуття страху, залякати людей, які зламали більшовицьку систему", – стверджують депутати облради. Законопроект вони сприймають як "замах на пам'ять земляків, завдяки героїзму яких стала можливою незалежність України". Депутати Івано-Франківської облради зобов'язались "довести це звернення до широкої громадськости та всіляко протидіяти намаганню відродити новітній сталінський терор в Україні.

Десять років тому, 25 березня 1999 року, загинув лідер НРУ, один із найяскравіших українських політиків сучасности В'ячеслав Чорновіл. За офіційною версією, В.Чорновіл загинув у результаті "випадкової дорожньо-транспортної події". Однак чим далі в часі ми від того березневого дня, тим більше сумнівів у "випадковості" смерти лідера Руху. "Політичне убивство" – ось як трактують те, що сталося десять років тому на бориспільській трасі.

Втім, загибель Чорновола – лише ланка у довгому ланцюгу смертей українських політиків, журналістів, бізнесменів і державних чиновників. Вочевидь, усіх їх об'єднує одне: вони заважали (або загрожували) комусь. Характерно, що практично не існує прецедентів розкриття найбільш резонансних смертей. Усі вони покриті зловісною завісою таємниці.

Цей своєрідний "мартиролог", який ми друкуємо нижче (він неповний, і читачі можуть згадати й інші прізвища), – ще одне свідчення того, що ми живемо у страшній, наскрізь корумпованій країні, майбутнє якої – під великим знаком запитання.

ЛАНЦЮГ СМЕРТІ

Під зловісною завісою таємниці

Євген БОРОЗНА

22 квітня 1998 – убивство В.Гетьмана пострілами з вогнепальної зброї;

15 серпня 1998 – загибель одного з найближчих соратників В.Ющенка, керівника "Ощадбанку" О.Веселовського (автокатастрофа);

11 вересня 1998 – загибель глави одеського відділення банку "Україна", наближеного до В.Ющенка М.Самуся (знайшли втопленим у Дністрі);

25 березня 1999 – загибель лідера Народного Руху України В.Чорновола (автокатастрофа);

4 липня 1999 – загибель відповідального секретаря валютно-кредитної ради Кабміну, першого заступника голови Національного агентства України з питань розвитку та європейської інтеграції М.Медолиза (автокатастрофа).

16 вересня 2000 – зникнення і смерть журналіста Г.Гонгадзе;

28 січня 2001 – загибель народного депутата України О.Ємця (автокатастрофа);

7 типня 2001 – загибель директора телекомпанії TOP І.Александрова (черепно-мозкова травма);

17 лютого 2002 – загибель директора черкаської опозиційної приватної телекомпанії УТС-Центр В.Селезня (автокатастрофа);

5 березня 2002 – загибель генерального директора "Укрспецекспорту" В.Малєва (автокатастрофа);

31травня 2002 – на вулиці Ольжича у Києві знайшли мертвим у власному автомобілі "Опель-Франтьера" віце-президента Національної телекомпанії України Андрія Фещенка (офіційна версія – "самогубство").

22 липня 2002 – смерть обвинуваченого у смерті І.Александрова і виправданого Ю.Вередюка ("серцева недостатність");

20 листопада 2002 – у Білорусі знайшли повішеним керівника "Українських новин" журналіста М.Коломійця. ("самогубство");

18 січня 2003 – знайдений мертвим у вінницькому готелі журналіст радіо "Свобода" С.Набока ("серцева недостатність");

11 лютого 2003 – загибель народного депутата 2 і 3 скликань А.Єрмака (автокатастрофа);

9 квітня 2003 – загибель президента "Громадського радіо", журналіста О. Кривенка (автокатастрофа);

15 липня 2003 – загибель представника організації "Репортери без кордонів", екс-директора 11-го каналу Дніпропетровського телебачення В. Єфремова (автокатастрофа);

25 липня 2003 – загибель харківських журналістів – директора телекомпанії "Зміїв ТВ" В.Кривенок і редактора газети "Вісті Зміївщини" О. Шамрая (автокатастрофа);

5 серпня 2003 – смерть у в'язничній лікарні І. Гончарова – обвинуваченого в організації так званої "банди перевертнів", до складу якої входили співробітники міліції;

30 серпня 2003 – смерть депутата Тернопільської обласної ради, керівника фракції "Наша Україна" в обласній раді, заступника голови Тернопільської обласної організації УНП І. Гавдиди (офіційна версія: "черепно-мозкова травма, одержана при падінні");

18 листопада 2003 – загибель голови правління енергопостачальної компанії ВАТ "Житомиробленерго" П.Старовойтова (автокатастрофа);

16 грудня 2003 – смерть голови Незалежної регіональної спілки журналістів, виконуючого обов'язки заступника головного редактора газети "Кур'єр" і журналіста інтернет-видання Vlasti.net В. Карачевцева (знайдений повішеним на ручці холодильника у власній квартирі).

3 березня 2004 – загибель директора полтавської телерадіокампанії "ЮТА-TV" і співвласника "Радіо Шансон" Г.Чечика (автокатастрофа);

5 вересня 2004 – отруєння кандидата в президенти В.Ющенка;

13 жовтня 2004 – загибель помічника керівника виборчого штабу В.Ющенка в Тернопільській області А. Малицької (автокатастрофа);

3 грудня 2004 – смерть голови "Укркредитбанку" Ю.Ляха ("самогубство");

27 грудня 2004 – смерть міністра транспорту і зв'язку Г.Кирпи ("самогубство");

4 березня 2005 – смерть колишнього міністра внутрішніх справ України Ю.Кравченка ("самогубство" двома пострілами в голову);

24 серпня 2005 – загибель начальника регіонального управління з боротьби з корупцією в органах Державної податкової адміністрації України П.Бевза (автокатастрофа);

29 листопада 2005 – розстріляний впритул у Львові у власному авто екс-голова Львівської облдержадміністрації С.Сенчук;

21 серпня 2006 – на території Київської області знайдено труп полковника Головного управління по боротьбі з оргзлочинністю Києва, екс-співробітника Донецького УБОЗ Р.Єрохіна (вісім вогнепальних поранень);

16 жовтня 2006 – загибель члена фракції "Наша Україна" Ю.Оробця (автокатастрофа);

25 жовтня 2006 – померла в лікарні свідок у кримінальній справі про загибель екс-міністра внутрішніх справ Ю.Кравченка І.Радзієвська (офіційна версія – "закрита черепно-мозкова травма". Після смерті, під час розтину тіла, судмедексперти знайшли у голові померлої кулю);

14 січня 2007 – смерть народного депутата України Є.Кушнарьова (смертельно поранений під час полювання);

27 березня 2007 – помер від вогнепального поранення у внутрішньому дворі Святошинського районного суду м.Києва російський бізнесмен М.Курочкін;

5 червня 2007 – на території радіоринку на "Караваєвих дачах" у Києві в приміщенні адміністрації ринку дев'ятьма пострілами застрелений генеральний директор радіоринку на "Караваєвих дачах" Г.Супруненко;

30 листопада 2007 – У Борисполі застрелений один із політтехнологів Блоку Литвина О.Шеремет;

26 березня 2008 – у Шевченківському райвідділі міліції столиці помер В.Шульга – один зі свідків у справі отруєння В.Ющенка ("серцева недостатність);

15 жовтня 2008 – на Дніпропетровщині, під час проведення учбових стрільб, застрелився "через необережне поводження зі зброєю" прокурор регіону В.Шуба;

23 березня 2009 – помер виконуючий обов'язки тимчасового адміністратора банку "Київ" В.Пономарь. Існують дві версії смерті. Одна з них – він був убитий з вогнепальної зброї, згідно з іншою – помер у себе вдома, сидячи за комп'ютером.

Як бачимо, мартиролог часів новітніх поповнюється, змушуючи з тривогою думати про майбутнє цієї країни, в якій жити нашим дітям і внукам.

ДУМКИ З ПРИВОДУ

РЕЗЕРВИ ЗРОСТАННЯ

Петро МАСЛЯК

Я вже писав, що нині ми переживаємо аж ніяк не фінансову кризу. Про це нас продовжують переконувати як лукаві люди, так і невігласи. Можна подумати, що гроші десь щезли, що їх стало менше чи вони мігрували за межі Сонячної системи. Очевидно, що фінансових ресурсів не стало менше. В чому ж тоді справа? Гроші "причаїлися". Суспільно-цивілізаційна криза, яка завжди зароджується не в господарстві, а в головах людей, призвела як до страшного і нічим раціонально не вмотивованого марнотратства, так і до відсутности ефективних і стратегічних ідей щодо того, куди необхідно вкладати гроші. Нині немає жодної глобальної чи бодай регіональної програми використання грошей, "що причаїлися", немає жодного стратегічного проекту.

У світі існують декілька країн, де впродовж десятиліть, а то й століть, заморожена більша або менша кількість стратегічних проектів, які можуть дати поштовх до виходу з кризи. Найбільше їх саме в Україні. Основною причиною нинішньої кризи в її економічному блоці, очевидно, стало економічно не вмотивоване підвищення цін на енергоносії. Політика знищила економіку. Економіка нині мститься політиці. Погодьтеся, приклад Росії в цьому сенсі просто класичний.

Нинішні реалії в Україні показали, що нинішня влада генетично не здатна розморозити хоча б один із більш як сотні стратегічних проектів нашої держави.

Цей проект полягає у негайному початку широкомасштабного освоєння найбільших у світі запасів вуглеводнів на українському чорноморському шельфі. Це супер-, ні, гіперантикризовий проект. Він дасть нам сотні тисяч нових робочих місць, дозволить нашим заробітчанам повернутися в Україну. Будь-який геолог вам скаже, що геологічна структура української частини чорноморського шельфу до дрібниць подібна до відповідних структур Перської затоки і Каспійського моря. Отже, і склад, і обсяги нафти і газу у нас не менші. Ні, газу однозначно більше, бо Чорне море відрізняється від інших морів світу тим, що вся його товща води, з глибини 50–150 метрів і до дна, заповнена сірководнем. У нас під дном Чорного моря така кількість природного газу, що він уже крізь розломи виходить на поверхню і насичує воду.

Кажуть, що у нас грошей немає на освоєння шельфу. На це я відповідаю, що не вистачає чогось іншого. Здаєте, наприклад, норвежцям цей шельф в концесію (вони мають вільні кошти і технології). Тільки не треба туди пускати Росію чи Америку. І все буде добре уже за два роки. Про це твердить економічна теорія, яку я викладаю.

СТОРІНКИ ЗВИТЯГИ

СЛАВНІ ШЛЯХИ БРАТІВ-ГЕРОЇВ

Василь ЗАЄЦЬ

Степан МЕДВІДЬ

"Я знаю – Ти не живеш. Ти згинув геройською смертю ще 8 червня 1945 року. Тоді це був Твій останній стріл із власної пістолі собі в голову. Так гинуть герої. Але хіба герої гинуть? – Вони живуть вічно!

І Ти живеш між нами, дорогий Герою. Ти живеш, любий друже Міську! Ну, як же ж можна вірити, що Твоя душа, що палала такою гарячою, аж до білого розпеченою любов'ю до України, не жила?

О, ні! Ти живеш! Я чую Твій дзвінкий голос біля себе. Так. Ти коло мене. Твоя горда душа прилинула до мене на розмову.

Спасибі Тобі, любий Друже, за це".

Так починається кореспонденція "Підполковник Михайло Медвідь ("Крем'янецький", "Карпович")", надрукована у першому номері журналу "Чорний Ліс" за січень-лютий 1948 року. Її надіслала до редакції Стефанія Костюк з Івано-Франківська у супроводі таких проникливих слів.

"У часи підпілля члени ОУН і вояки УПА користувалися тільки псевдонімами. Сотні полеглих залишилися безіменними, втім, і їхні могили також здебільшого невідомі. Серед різних матеріалів сорокових років Вам потраплятимуть описи загибелі бійців Визвольних Змагань. Не залишайте матеріали для своїх архівів. Знайте, їх чекають наші діти й онуки.

У період боротьби 1941– 1950 рр. виходили різні підпільні видання, в т.ч. "Ідея і Чин", "До зброї!", "Повстанець", "Чорний Ліс".

Журнал "Чорний Ліс" виходив у 1947–1950-х на терені нашої області. Видавався він Командою Станиславівського Тактичного Відтинку УПА. У журналі друкувалися матеріали про рейди, бої і життя Карпатських куренів УПА. Одним з редакторів журналу був Марко Боєслав. Походив з нашої області.

Підполковник Михайло Медвідь родом з Тисмениці. Визначний діяч ОУН-УПА, загинув у 1945 році.

Надсилаю Вам спомин про цю людину Марка Боєслава..."

У спогадах Марка Михайло постає як чудова людина: "Я знаю тебе ще від малого хлопця – учня торговельної школи в Станиславові. Ти усміхнений, меткий, бадьорий, життєрадісний. Таким я бачив тебе завжди в житті, таким і ось тепер стоїш перед моїми очима. Я не бачив тебе ніколи, навіть у найтяжчі хвилини, сумного, безпорадного, нерішучого. Творчий оптимізм завжди якимсь небуденним промінням бризкав з Твойого погідного обличчя. Ти міг сміятись навіть тоді, як люте горе витискало сльози на очах".

Коли Михайло вийшов з польської тюрми, Марко переживав, чи тюрма не зломила його: "А в Тебе, як і давніш, очі горять, серце палає, душа рветься до нових діл. Ти бадьорий, твердий, як і був. О, ні! Ще твердіший, ще бадьоріший. Кожне Твоє слово так і гримить ще лютішим гнівом, ненавистю до ворогів України".

Під ударами Третього рейху восени 1939 року розпалася польська держава, та на зміну одному поневолювачу України прийшов інший, ще страшніший – московсько-більшовицький варвар. Тож Михайло Медвідь, вийшовши зі Станиславівської тюрми, не повернувся в рідну Тисменицю, зайняту червоними, а пішов на Захід – в еміграцію. В 1940 році він став організатором військових курсів ОУН на Холмщині, потім був провідником Томашівського повіту, брав участь у похідних групах ОУН, діяв як військовий референт ОУН на східних українських землях. У 1943 році в Холодному Яру організував відділ УПА-Південь. Добре проявив себе як шеф крайової школи УПА-Північ. У 1944–1945 роках добре показав себе як начальник вишкільного відділу Головного військового штабу УПА. Загинув геройською смертю 8 червня 1945 року в криївці в селі Дев'ятники Жидачівського району на Львівщині, оточений спецгрупою НКДБ.

Українська Головна Визвольна Рада посмертно присвоїла Михайлу Медведю звання підполковника УПА.

Брат Михайла – Стефан Медвідь ("Карпенко") теж присвятив життя боротьбі українського народу за державну незалежність. З 1941 року він – член ОУН, з 1942-го – вояк УПА. Був членом підрайонного проводу, керівником зв'язку, завідувачем і охоронцем складу зі зброєю.

У березні 1945 року сталося нещастя: районний провідник повстанець "Лемко-Синій" пішов з покаянням у структуру НКВС. Стефана Медведя зі ще одним підпільником було послано рятувати бункер зі зброєю в Стриганецькому лісі, про який було відомо зрадникові. Відділ "червоної мітли" застав їх 13 березня у хаті в с.Вільшанці. Зав'язався бій, в якому було знищено чимало червонопагонників. Та полягли і підпільники. Їх поховано на кладовищі в селі Підпечери.

Таким були славні бойові шляхи двох братів – героїв України Михайла і Стефана Медведів.

"КРОВ ДНІВ МОЇХ НА СХОДАХ..."

Нещодавно у Яблунівській загальноосвітній школі Косівського району на Івано-Франківщині відбулася творча зустріч івано-франківського письменника, заслуженого діяча мистецтв України Ярослава Яроша з педагогами і старшокласниками. В цій школі навчався Шевченківський лауреат, політв'язень комуністичних концтаборів Тарас Мельничук, який 1972 року на далекому Уралі – у 36-й зоні села Кучино писав:

Я зек, я рись,
я костогриз.
За мною морди
й дикі орди.
Хазяйко Мідної Гори,
дивись...
Кров днів моїх
на сходах!

Шановний гість розповів присутнім про свою роботу над новою драмою "Залізний Зек або Зимна Зелень (Кліщі-Клітка)", де висвітлено складні напружені епізоди із життя і творчості Тараса Мельничука, якому б тепер виповнилося 70 років.

Знаний поет і драматург подарував шкільній бібліотеці свою книжку "Залізний Зек", видану власним коштом, та відповів на запитання щодо сучасної української літератури.

Того ж дня Ярослав Ярош відвідав село Уторопи Косівського району, де народився і похований Т.Мельничук, цікавився ходом будівництва музею Тараса Мельничука на подвір'ї місцевої школи, був присутній на Шевченківському концерті, оглянув виставку учнівських малюнків та виробів із дерева.

Степан ВАСИЛИК,
м.Івано-Франківськ

СПАСИБІ ВАМ ЗА ВСЕ, ДОРОГА НАЦІОНАЛІСТКО!

Іванна КАЛИТА

Воно жило і в боротьбі,
І в муках рабського терпіння,
Та не зневірилось в собі –
Моє трагічне покоління.
І.Гнатюк.

Ніщо не може стерти з нашої пам'яті імена тих людей, що йшли на смерть заради великої і святої любові – любові до України.

"Здобудеш українську державу, або згинеш у боротьбі за неї!" – цей клич народився з гарячого бажання патріотів досягти святої ідеї – жити в самостійній Соборній Українській державі. У вогні Другої світової війни залита кров'ю і охоплена пожарищами, стоптана ордами двох людиноненависницьких режимів українська земля не могла не породити героїв.

"Тільки меч, а не слова, тільки збройна боротьба, а не демократичні методи можуть захистити право народу на самостійність і вибороти його державність", – так писав Симон Петлюра.

Організатором збройної боротьби українського народу проти фашистського поневолення виступила Організація Українських Націоналістів як єдина на той час політична сила українського народу. В умовах жорстокого терору восени 1942 року були створені вишколені збройні відділи з власною базою постачання матеріальних та людських ресурсів. Народилася Українська Повстанська Армія. З Божої ласки, поруч з нами ще живуть ветерани УПА. Ці сиві, скромні люди, що віддали свою юність, силу, здоров'я за волю і незалежність своєї Вітчизни, заслужили всенародну шану і любов.

Серед учасників національно-визвольних змагань, що проживають у місті Добромилі на Львівщині, – Марія Миколаївна Мисюта (Кікта), про яку хочу повести розмову.

Їй було лише 19... Вік світлих мрій, сподівань, пора вибору життєвої стежини. А Марія Миколаївна в цю пору носила чорну робу із вшитим на білому клаптику матерії номером "зека". Чому ж так сталося?

Великий вплив на формування свідомости Марії мав її вітчим Василь Іванович Паночко та отець Венгринович, вивезений згодом до Сибіру як ворог народу.

У 1945 році її сім'я, як і тисячі інших, стали жертвами сумнозвісної операції "Вісла". Зв'язок із підпіллям почався ще раніше. Тепер же вона з головою поринула в таємну боротьбу. Носила пошту ("грипси"), вела розвідувальну роботу, передавала в упівські чоти їжу, одяг, вишивані сорочки. Та незабаром дівчині довелося попрощатися з повстанськими стежками.

У 1946 році два юнаки, не витримавши тортур, зрадили односельчан. Марію і десятки її однолітків було заарештовано. Два тижні вони просиділи в Яричеві. Їх нещадно били, вимагали свідчень, прізвищ. Але ніщо не змогло заставити її видати своїх товаришів. І таких стійких борців тоді було багато. У її серці навіки залишилися імена тих мужніх хлопців, які віддали своє життя за ідею: провідник Щепанський Роман (Буйтур), Кармелюк, Крук, Мазепа, Зірка.

1 листопада 1946 року військовий трибунал засудив її за "зраду батьківщини та приналежність до контрреволюційних організацій" на 10 років позбавлення волі та три роки позбавлення прав.

...Шлях на Колиму. Ніколи не забуде вона ту довгу дорогу, товарні вагони з колючим дротом на вікнах, бухту Ваніно, табірні палатки, голод, холод...

Восени 1946 року Марія із товаришами прибула на 525 кілометр від Магадану, в село Хенікананджа, яке було розташоване між сопками над річкою Колимою. Хенікананджа – це рудник, де видобували олово. Всіх зеків поселили в жіночий табір, обгороджений колючим дротом, оточений забороненою зоною і вартовими, які стояли через кожні 100 метрів. Жили в бараках, спали на нарах, умови були жахливі. Серед ув'язнених було багато латишів, литовців, естонців, поляків, росіян, але найбільше українців. Кожен із засуджених одержав робу, на якій був його номер. Її номер Е-260.

Олово добували в штольнях. Трудовий день тривав 12 годин. Працювали місяць вдень, місяць вніч. Допікали пилюка, газ, приміщення не провітрювалося. Штольня залита льодом, довкола все вкрите інеєм. Через нелюдські умови праці люди хворіли на цингу, курячу сліпоту, помирали. Марія теж перехворіла курячою сліпотою, та, на щастя, риб'ячий жир врятував їй життя.

А серце линуло в синьоокі Карпати, до отчого дому, до зеленого саду.

...25 березня 1955 року Марія Мисюта стала вільною. Пригадує останню лінійку. Був зачитаний наказ про звільнення, видали довідку, відкрили ворота й сказали: "Иди, куда хочешь!" Але до 1960 року змушена була жити й працювати в Сибіру.

Марія Миколаївна мало розповідає про себе, кожне слово виважене, з глибоким роздумом. Вона зовсім не вважає себе героїнею, і думки не мала ніколи про славу. Усміхається: "Тішуся з того, що змогла віддати часточку серця рідній Україні".

Вона й сьогодні живе інтересами рідного міста, району, всієї України. Її цікавлять події, що відбуваються у Верховній Раді, і при зустрічі зі знайомими обов'язково зачепить болючі питання, пов'язані з долею України.

Пані Марія – частий гість у школі. На власному прикладі виховує молоде покоління добромильчан.

Під впливом матері-націоналістки відбувалося формування світогляду єдиної дочки – Надії, яка вибрала своїм головним заняттям навчання та виховання дітей. Божа стежина привела її до Львівської школи № 34, де працює вчителем початкових класів. Школа носить звання галицького будителя М.Шашкевича. З ініціативи заслуженого вчителя України І.Федика в школі створено музей УПА, музей А.Шептицького, музей М.Шашкевича. Тому молода вчителька, привізши із Добромиля великий патріотичний дух, зуміла знайти тут, у Львові, шляхи його втілення. А нещодавно в оселі п.Марії Мисюти відбулося хвилююче свято. Окроплене йорданською водою сімейство святкувало ювілей дорогої мами, бабусі, доброї сусідки, щирої наставниці.

Вона й надалі залишається для всіх молодою. І так хочеться щиро подякувати їй за все: за молодість, обвіяну вітрами ворожими, за любов, розтоптану загарбницьким чоботом, за долю полинову, гірку, настояну на сльозах і горі, і за серце гаряче, за душу молодечу, за любов безмежну до України-матері.

Маріє Миколаївно, ми, молоде покоління, ніколи не забудемо вашого подвигу, героїзму ваших братів і сестер, бо не сміємо забути весь біль, що зазнала наша Батьківщина.

Слава Україні! Героям слава!

м. Добромиль,
Львівська область

СТОРІНКИ ІСТОРІЇ

ВЕЛИКИЙ БУДІВНИЧИЙ

Історична записка з приводу анафеми на гетьмана Івана Мазепу

Митрополит ДИМИТРІЙ (РУДЮК)

Останнім часом можна зустріти багато праць з мазепіани. Доба українського гетьмана Івана Мазепи на сьогодні достатньо вивчена, хоча ретельне дослідження архівних джерел у Швеції може пролити ще багато світла на цю історичну постать. Правитель України, за якого фактично припинилася багатолітня громадянська війна (період Руїни), ще не одержав належної оцінки співвітчизників. Важливим видається розглянути цю історичну постать саме зараз, з огляду на чотири пам'ятні дати, обумовлені числом 300 і пов'язані, так чи інакше, з Іваном Мазепою – 300-річчя україно-шведського договору, триста років від часів зруйнування Батурина та 300-річчя Полтавської битви, триста років з дня смерті гетьмана. Сюди також доречно було б віднести і 370-річчя з дня народження Івана Мазепи (1639).

В Україні дотепер немає жодного пам'ятника гетьманові (окрім як на батьківщині І.Мазепи в с. Мазепинці Білоцерківського р-ну Київської обл.), який би гідно увічнював труди і подвиги гетьмана України, що поклав життя на вівтар боротьби за самостійність нашої держави. Постать його у всі часи надихала людей до звитяжної боротьби. Тих, хто поділяв його погляди та наслідував дії, називали мазепинцями. А по ньому ці прізвиська: мазепинці, петлюрівці, бандерівці, нам навішували часто для того, щоб зганьбити добрі імена наших славних борців в очах нащадків, стерти про них правдиву пам'ять.

Мазепа завершив справу, яку майже на півстоліття раніше розпочав Хмельницький. Його сокровенним бажанням було перетворити малоросійський козацький край на князівство, а самому посісти місце князя – володаря. Мазепа воістину був носієм шляхетної києво-руської княжої традиції, яка дотепер ще превалює у нашій державницькій політиці та виступає рушійною силою прогресивних державотворчих процесів.

Найболючішою для української душі була анафема – прокляття на гетьмана Івана Мазепу (і саме на це розраховували ті, хто її проголошував). Вона вдарила в саме серце української нації. Довго ця анафема не могла існувати з тієї причини, що була несправедливою, богозневажливою, мерзотною, і вона таки припинила своє існування на початку XX століття, як щось застаріле і відкинуте на задвірки історії. Але свою справу вона таки зробила. До сих пір ми ставимо питання: чи можливо сьогодні її офіційно скасувати? Чи можна вважати її такою, що вже скасована? Як не існувало у Православній Церкві своєрідного чину анафематствування (відносно Мазепи цей чин був упроваджений самим Петром І), так не існує й відповідної процедури її скасування, бо вже сама молитва за спочилого мусить бути прямим доказом того, що Церква відкидає прокляття і просить полегшити його посмертну долю. Даремно це питання сьогодні повертають з небуття. Так само абсурдно його порушувати і тим, хто ніколи не простить Іванові Мазепі його вчинку щодо Петра й Росії.

Прокляття гетьмана було неправочинним і з погляду Божественного вчення та церковних канонів. Це відлучення стало політичною розправою над людьми, які не вгодили інтересам Російської імперії, бо, слід зауважити, Мазепу викляли не одного, а разом з його побратимами та однодумцями. Тому марними видаються потуги запровадження дискусії щодо цього питання, як і даремними постають наміри наших державних достойників добитися скасування анафеми з боку Москви.

У далеких 20-х роках XX століття справедливу оцінку цим прокляттям, які не раз сипалися на голову багатостраждального українського народу, дав митрополит Василь Липківський. В одній зі своїх проповідей у неділю Торжества Православ'я він зазначив: "Для чого це? Кому потрібна ця анатема? Тільки для того, щоб застрашити людність, щоб тримати її в свому рабстві, щоб зайвий раз перед усією людністю зухвало брязнути ключами від Царства Небесного: Бережіться, мовляв, ні пари з уст, а то зараз замкнемо... І от під постійною загрозою цієї анатеми виникла в старій слов'янській церкві друга велика біда: безпечність з боку керівників церкви і заляканість, темрява з боку людности".

Тут принагідно було б зазначити, що сама Російська Церква, її богослови ще мають дати належну оцінку втручанням імперської влади у церковні справи. Йдеться про петровські церковні реформи, які чинили явне насилля над свободою Церкви. Такі оцінки вже окреслені у головному офіційному документі РПЦ, який має назву "Церковь и мир. Основы социальной концепции Русской Православной Церкви", де, між іншим, сказано таке: "Безсумнівне спотворення симфонічної норми протягом двох століть церковної історії пов'язано з тим, що яскраво простежується вплив протестантської доктрини територіалізму і державної церковності на російське церковне і політичне життя". Якщо це так, то чи можна вважати правомірними дії Церкви під тиском Петра І та його наступників – російських царів і цариць? До таких неправочинних дій можна віднести і прокляття гетьмана Івана Мазепи.

Питання неправомірности накладеної на гетьмана анафеми не раз ставили українські історики: професор Олександр Лотоцький ("Справа правосильності анатемування гетьмана Івана Мазепи"), професор Василь Біднов ("Церковна анатема на гетьмана Івана Мазепу"), митрополит Іларіон Огієнко ("Анатема на Мазепу давно відмінена. Історико-канонічний нарис"). Проаналізував цю проблему і сучасний історик Андрій Стародуб у своїй статті "Анафема гетьманові Мазепі: факти відомі й невідомі; Ad fontes або ще раз про анафему гетьманові Мазепі".

У цій розвідці ми намагаємося послідовно викласти перебіг подій, фактів, оцінок, пов'язаних з цим питанням. Автор не вступає у полеміку з політично упередженими, ба й, подеколи брутальними статтями, які нині з'являються на сторінках навколоцерковних та партійних інтернет-видань, лише повторюючи дешеву пропаганду трьохсотлітньої давності. Ця робота – ще одна спроба незаангажованої оцінки великої людини, патріота, християнина та керманича нашого народу – гетьмана Івана Мазепи.

Постать Івана Мазепи на тлі політичного становища Гетьманської України кінця XVII – початку XVIII століть

Коли Іван Степанович Мазепа очолив Гетьманську державу, Україна щойно ледь-ледь оговталася від страшної руїни. Правильніше було б сказати, що саме він вивів її з цієї затяжної політичної кризи. До цього часу Україна стала розмінною картою у політичній грі своїх недобрих сусідів. Гетьмани другої половини XVII століття, після Богдана Хмельницького, прагнули до союзу чи то з Польщею, чи з Туреччиною, або ж з Москвою. Україна виступала ареною для військових операцій сусідніх держав. Москва і Польща, ще раз підтвердивши Андрусівський договір 1667 року про поділ України між собою у так званому "Вічному мирі" 1686 року, намагалися використати її, при цьому кожна з них мала свою загарбницьку мету. Москва домагалася вільного доступу до Чорного моря, до Босфору, і тому в боротьбі проти татар використовувала українських козаків. Річ Посполита, втративши частину Правобережжя та Поділля за Бучацьким договором 1672 року, прагнула відібрати ці українські землі в Османської імперії. Через Україну проходили московські війська, які стояли довгими постоями та спричиняли економічні проблеми для господарського життя населення. Російсько-турецька війна руйнувала наші торгівельні зв'язки з Кримом та народами Причорномор'я, що негативно впливало на господарство України в цілому. У цій ситуації чимало втратили козаки-запорожці.

Обидва береги України зазнали у цей період багато лиха. Про таке руйнівне становище згадує літописець Самійло Величко у своєму фундаментальному історичному трактаті: "У ті роки, коли шведські війська перебували у Польщі й Саксонії, я проходив з помічним малоросійським військом, яке було послане за монаршим, його царської пресвітлої величності, указом на допомогу полякам проти шведів, через тогобічну малоросійську Україну, що лежить на захід від Корсуня та Білої Церкви. Перейшов я Волинь і князівство Руське до Львова, Замостя, Бродів і далі, і перед моїми очима постали численні безлюдні міста й замки, порожні вали, колись висипані працею людською, як гори й горби. Усі вони правили тоді за пристановище і поселення для диких звірів. Я побачив, що фортеці, які траплялися нам на шляху у військовому поході (у Чолганському, Константинові, Бердичеві, Збаражі й Сокалі), одні стоять малолюдні, інші зовсім спорожніли – поруйновані, позаростали землею, запліснявілі, обсаджені бур'яном і сповнені лише черви й зміїв, та всякого гаддя, що там гніздиться. Роздивившись, побачив я вкриті мохом, очеретом та зіллям, просторі тогобічні україно-малоросійські поля й розлогі долини, ліси й великі сади, красні діброви й річки, стави й занедбані озера. І це був той край, який правдиво колись, уже шкодуючи за втратою його, називали і проголошували раєм світу – був він перед війною Хмельницького немовби друга обітована земля, що кипіла молоком і медом. Бачив я, окрім того, в різних місцях багато людських кісток сухих і голих – їх покривало саме тільки небо. Я питав тоді себе: "Хто вони?". Надивився я того всього, що кажу, порожнього й мертвого, повболівав серцем і душею – бо ж зробилася пусткою ця красна колись і переповнена всілякими благами земля, частка вітчизни нашої україно-малоросійської, і впали у незвідь посельці її, славні предки наші!".

Не можна сказати щось втішне і про лівий берег України тих часів. Особливо складним було становище Гетьманської держави під час Північної війни (1700–1721). Події нашої вітчизняної історії розвивалися так, що у змаганнях Швеції і Московії за гегемонію у Північно-Східній Європі Україна, за Переяславським договором 1654 року та Коломацькою угодою 1687 року, всупереч своїй волі, змушена була брати активну участь у цій війні, що стало для неї надмірним тягарем. Українське населення не тільки надавало московському війську грошове та натуральне забезпечення, а й виконувало тяжкі фортифікаційні роботи, терпіло різні утиски, зневаги, приниження, включно з ґвалтуваннями та побоями. Більше того, існування автономії Української держави на початку XVIII століття не входило до імперських планів Петра І, який не приховував намірів ліквідувати гетьманщину. Якби Петро І виграв війну, то ще раз повторилася б Андрусівська угода. Якби виграв Карл XII, Україна, як вимушений "союзник" Москви, знову потрапила б у немилість до Польщі. Ситуація для України була справді незавидною і нелегким було завдання гетьмана Івана Мазепи.

Проте Україна надалі залишалася самостійним політичним гравцем. Її територію завжди позначали як окрему державу на тодішніх європейських мапах. Тут принагідно згадати карту французького інженера Гійома де Боплана, атлас англійського картографа Пітера Гордона, німця Йозефа Гофмана та інших. Тогочасні мандрівники згадували про Україну як про окрему Гетьманську державу. Наприклад, французький посол у Москві Жан де Балюз, відвідуючи нашого гетьмана в Батурині у 1704 році, зазначив у своєму листі: "З Москви я приїхав в Україну – країну козаків, де я був гостем принца Мазепи, котрий обіймає у цій країні найвищу владу". Видатний англійський журналіст і письменник Даніель Дефо, автор роману про Робінзона Крузо, у своїй праці про царя Петра І писав: "Мазепа не мав королівського титулу, але він був рівний королеві щодо влади, і у всякому відношенні був рівний, якщо мовити про владу в даних обставинах, або й перевищував владу короля Августа".

Про обрання Івана Мазепи гетьманом 4 серпня 1687 року писала майже вся європейська преса: газети Берліна, Лейпцига, Нюрнберга, Франкфурта ("Нойє Ерефнетер", "Гісторішер Більдер Зааль", "Театрум Єуропеум"), офіційні часописи Франції ("Газетт де Франс") та Англії ("Лондон Газетт"). Без сумніву, Мазепа був відомою постаттю тодішньої Європи, і обрання його гетьманом мало велике політичне значення. Шведський представник у Варшаві Симон Дерфлеєр докладно сповістив свій уряд про обрання Івана Мазепи гетьманом України.

Мазепа володів польською, німецькою, італійською мовами, знав голландську, французьку, татарську. У розмові з Жаном де Балюзом спілкувався польською і латиною, "бо запевняв мене, – згадував дипломат, – що не володіє добре французькою, хоч у молодих літах відвідував Париж та Південну Францію". Гетьман України був людиною високоосвіченою й культурною. Загальну освіту Мазепа отримав у Києво-Могилянській академії, служив при польському королівському дворі, бував у Франції, Італії, Німеччині й Голландії.

Таким постає перед нами Іван Мазепа і в пізніших історичних західноєвропейських розвідках, хоча їх писали здебільшого на ґрунті російських джерел та оцінок. Український гетьман характеризується як людина інтелігентна та високорозумна. "Іван Мазепа був зі шляхетської родини своєї нації, він був високоосвічений, вирізнявся кращими якостями свого народу, насамперед тонким і ніжним розумом та великою розважливістю". Французький вчений і літературний критик Віконт Мельхіор де Вогю у своїй праці про Мазепу писав таке: "Згідно з його біографами, Іван Степанович Мазепа був дуже вродливим, з природи надзвичайно інтелігентним, палкого темпераменту, відзначався майстерністю не тільки в їзді верхи, а також і у володінні зброєю та був відомий зі своєї ельоквенції (своєю галантністю. – **Авт.**)".

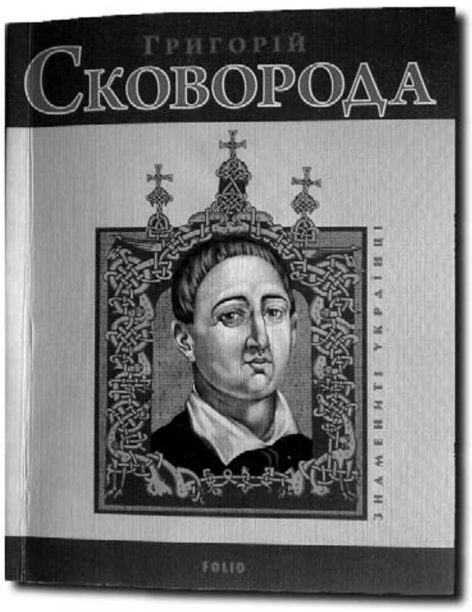
Далі буде.

НОВІ ВИДАННЯ

ПРО СКОВОРОДУ – З ЛЮБОВ'Ю

Іван АНДРУСЯК

Якби я не знав, що Леонід Ушкалов пише для нової "фоліївської" біографічної серії "Знамениті українці" книжку про Григорія Сковороду, то нізащо б не звернув уваги в книгарні на це непоказне видання із чомусь виклично "щокатим" портретом філософа на обкладинці. Ну, бо в такому форматі зазвичай видають аґітаційні брошурки кон'юнктурного характеру, а не добротну науково-популярну літературу. Особливо здивувало те, що маючи такого висококласного автора, як професор Ушкалов, – провідний сковородинознавець, один із найпотужніших вітчизняних медієвістів, – видавництво "Фоліо" чомусь "соромливо" заховало його ім'я всередину книжки, хоча свою назву й "не забуло" винести на титул... Наголошую на цьому передовсім через те, що зазвичай читач, прийшовши в книгарню, вибирає собі книжку до смаку або за іменем автора, або ж сподіваючись, що обкладинка й анотація принаймні суголосні текстові, – тож серйозні видавництва просто не можуть цих речей не враховувати. Однак тут чомусь зроблено все для того, аби ця книжка потрапила до рук кому завгодно, тільки не її цільовій авдиторії – людям, які шукають добротної науково-популярної літератури.

Поміж тим, саме сучасної вітчизняної науково-популярної літератури нині на нашому ринку чи не найбільший брак.

Тож час уже нашій критиці звернути увагу на якість науково-популярних видань – і тут есей (вочевидь саме так найдоречніше означити жанр цієї праці) професора Леоніда Ушкалова "Григорій Сковорода" може слугувати за взірець. Бо передовсім це книжка для якнайширшого кола читачів. Написана вона красивою, соковитою й цілком доступною мовою, без надміру термінів, без "кучерявих" формулювань – тонко, розважливо, з любов'ю як до героя, так і до читача. А головне: цю книжку написав учений, який досконало знає, про що мовить, і блискучий лектор, який уміє викласти свої знання так, що навіть найскладніші матерії сприймаються органічно, без найменшої натуги. У вислідi філософські ідеї Григорія Сковороди постають перед читачем не як щось далеке, малозрозуміле й відірване від життя, а як самоочевидні істини, як природна мудрість, суголосно з якою хочеться мислити й жити.

Звісно, образ Сковороди, його тексти та ідеї розкриваються передусім почерез біографію. Причому автор робить акцент не так на її детальному викладі, як на ключових, вузлових моментах, які дають змогу якнайповніше розкрити непересічність особистості великого філософа. Важливо, що професор Ушкалов не оминає суперечливих, дискусійних моментів, які часом навіть давали дослідникам підстави для кривотлумачень та фантазувань; навпаки – ці моменти він з'ясовує особливо пильно, й виявляє при цьому неабияку розважливість і щиру повагу до свого героя.

Із особливим захопленням читаються сторінки, в яких натхнення вченого пробуджує в авторові ще й натхнення письменницьке – тоді читач отримує унікальну змогу пережити щось дуже близьке до особистого духовного контакту з самим Сковородою. Ось хоча б почерез такий епізод: "Слід сказати, що бажання писати приходило до Сковороди здебільшого тоді, коли надворі було тепло. Принаймні зимова пора для цього не годилась. Він казав, що зима "ворожа музам", бо яке там узимку писання, коли ти тільки й думаєш про те, як би зігріти руки! Мабуть, Сковороді здавалось, що, скута льодом, завмирає разом із природою і сама людська фантазія. А от літо – благословенна пора... Філософ писав без жодного поспіху, акуратно виводячи кожну літерку. Каліграфія в нього була просто чудова – взірцевий український скоропис XVIII століття. Сама оця неспішна манера письма віддзеркалює спокій літньої днини, коли чутно, як листям дерев пробігає легесенький подих вітру, приносячи із собою настояний запах степових трав, як бринить на конюшині джміль, спиваючи краплі фіолету, як риба ліниво скидається на плесі річки, коли видно, як пустотливо снують туди-сюди сонячні зайчики, а в глибокій-преглибокій небесній блакиті пливуть і не пливуть білясті хмарки... коли ти всім своїм єством відчуваєш повноту буття, світ як-він-є, світ тут-і-тепер. А ще – спокій душі, бо ти пишеш і гадки не маючи заробити якусь копійчину, потішити себе славою, надрукувати потім десь книгу... Ти пишеш просто так – для самого себе та для найближчих друзів".

Перейнялися, шановні читачі? Отож-бо!

КРАЄЗНАВСТВО

"ТАРАС ШЕВЧЕНКО І БЕРЕЖАНСЬКА ЗЕМЛЯ"

Святослав КОСТЕЛЬНИК

"Колись, за минулостолітніх часів, Шевченко був присутнім у кожній українській хаті – під рушниками, нарівні з образами-іконами – на всій "від Сяну до Дону" автохтонній українській землі. Інакше й бути не могло. Вважалося, що хто не знав поезій Шевченкових, той не любив України. Так було і на нашій благословенній галицькій Бережанщині", – слушно вказує в передмові до цієї книжки кандидат історичних наук Володимир Пришляк.

Направду, історія "взаємин" із творчістю найбільшого національного генія, історія вшанування пам'яти Тараса Шевченка – а отже, історія національного самоусвідомлення, становлення українства, зміцнення патріотизму – в кожному реґіоні України своя, і неодмінно напрочуд багата. Відстежувати нині цю історію – означає відстежувати дуже суттєвий, "наскрізний" елемент історії загальнонаціональної, передовсім нашого національного духу, стосовно якого Шевченко виступив не лише безсумнівним виразником, а й найбільшим натхненником. Тож відрадно, що проекти з вивчення цієї історії помалу виходять за рамці нашого традиційного "хатнього вжитку", а матеріалізуються окремими виданнями – скрупульозними, ґрунтовними, підготовленими з величезною любов'ю й старанністю. Саме так слід охарактеризувати книжку "Тарас Шевченко і Бережанська земля", підготовлену відомим у своєму рідної краї журналістом і дослідником, членом Наукового товариства ім. Тараса Шевченка Василем Савчуком. Хочеться сподіватися, що наклад видання достатній для того, аби ця книжка була в кожній бібліотеці Бережанщини та ще принаймні в ключових бібліотеках України, де з нею могли б ознайомитися всі зацікавлені, ба більше – десь і перейняти досвід та зробити подібну студію з "місцевого шевченкознавства" в інших реґіонах.

Василь Савчук старанно визбирує найменші відомості про все на Бережанщині, пов'язане з іменем Шевченка, проте достеменно встановити, коли в його краї відбулося найперше публічне вшанування пам'яти Поета, дослідникові так і не вдається. В цьому нема нічого дивного – любов до Шевченка йшла від самого народу, жоден українець, який уперше познайомився з творами генія, вже не міг його не любити, – незважаючи на те, що тодішня влада анітрішки не заохочувала до цієї любові. Тому слід припускати, що перші читання Шевченкових текстів відбувалися без жодної "організації" одразу тоді, коли "Кобзар" потрапив до рук когось із бережанських мандрівців, і той зумів доправити його додому й показати близьким. Нині цю "народну ініціативу" відстежити годі, бо в жодних письмових джерелах і не могло зберегтися про неї згадки – зате ця згадка збереглася у людських душах, причиняючись до все активнішого ширення Шевченкових поезій. Тож автор констатує, що перша документальна згадка про присутність Шевченкових текстів у Західній Україні датується 23 жовтня 1848 року, коли Микола Устиянович сказав на з'їзді руських (українських) учених: "Хочем узброїтися в кріпость, послухаймо громкого Шевченка". Від цього часу Василь Савчук і веде оповідь, подаючи, крім фактів і вражень, також напрочуд цікаві документи – такі як текст промови проф. о. Василя Дубицького, виголошеної в Бережанах у столітні роковини народження Поета.

Окремі розділи книжки присвячені публічним заходам, які влаштовувалися на честь Поета на Бережанщині, пам'ятникам Шевченкові в краї, місцевій шевченкіані – присвяченим Поетові різножанровим творам багатьох поколінь бережанських митців... Автор книжки з величезним трепетом ставиться до цього напрочуд ціннного історико-культурного матеріалу, ба більше – він надихає пана Савчука і на власну творчість, причому навіть у таких непростих жанрах, як вінок сонетів.

Видання такого штибу, як "Тарас Шевченко і Бережанська земля", дуже суттєво докладаються до того, щоб і надалі Шевченкове Слово і пам'ять про великого Поета залишалися для нас, українців, першочерговими.

ВІД АВТОРА

НАПИШІТЬ ЯКОВУ!

Іван АНДРУСЯК,
"Нація і держава"

Що може бути ціннішим від людського спілкування! Тим паче в наш непростий час, коли "загубитися" доволі легко, а знайти однодумців, близьких по духу людей часто вкрай тяжко. Особливо якщо ти – свідомий, переконаний націоналіст – мешкаєш у краї, де нечистоплотні й несумлінні політики задурили людям голови настільки, що слово "націоналіст" там сприймається більшістю людей не гордо, як у кожній нормальній державі, а з острахом, часом і з ненавистю...

...Я вже й не пригадую, коли Яків зателефонував мені вперше. Було це, здається, років зо два тому. Пригадую лише, що стосувалося це однієї з моїх публікацій у "Нації і державі" – Яків Зінченко з Донеччини хотів поділитися своїми враженнями стосовно якихось моїх міркувань, він набрав номер редакції, і там йому дали номер мого мобільного... Відтоді він телефонує не те щоби регулярно, але – періодично. І мене завжди вражає його голос – сповнений якогось глибинного суму, якогось трохи часом нервового, але дуже щирого щему...

Якову 30 років, він інвалід першої групи із зору. Настільки щирий, настільки автентичний, настільки глибинний націоналіст, що мені аж часом стає соромно, що через "інтелектуальні нашарування" і "постмодерний гармидер" я в собі такої дитинної щирости не завжди відчуваю. А може, вся справа в тому, що він – завжди "на передовій". Бо ж мешкає в тому краї, де його переконання сприймаються часто вороже, і він мусить щоденно, щохвилинно їх відстоювати...

Знаю, що найдужче бракує Якову одного-єдиного – живого людського спілкування з ровесниками, з людьми його світоглядних устоїв і переконань, з якими йому є про що поспілкуватися – і він буквально спраглий такого спілкування. Тому я й зважуюся звернутись до молодих націоналістів з усіх українських реґіонів, читачів "Нації і держави", з особистим проханням: друзі, напишіть Якову! Я певен, що знайдете в його особі не лише товариша по боротьбі (а наша боротьба за Україну триває і вочевидь триватиме ще довго), а й справжнього друга!

Ось адреса: Зінченко Яків Павлович, село Іскра Велико-Новосілківського району Донецької області, 85510.

Напишіть Якову! Бо ж ми, націоналісти, мусимо підтримувати один одного. Тим паче, "на передовій", де добре слово важить дуже й дуже багато. А це ж нині вся наша зброя – добре українське слово!

Видавець Конгрес Українських Націоналістів

Засновник Степан Брацюнь

Адреса редакції: 01001, вул. Хрещатик, 21, пом. 111, м.Київ; тел./факс (044) 279-78-08
e-mail: nacija@ukr.net
www.nacija.org.ua

Адреса видавця: 01004, вул. Антоновича, 36, м. Київ, тел./факс 235-37-61

Реєстраційне свідоцтво: Серія КВ № 7970, видане Державним комітетом інформаційної політики, телебачення та радіомовлення України 08.10.2003 р.
Передплатний індекс: 09715
Банківські реквізити: СПД Брацюнь Степан, р/р №26008013932801 у філії "Центральне регіональне управління ВАТ "Банк "Фінанси і кредит", ТОВ м. Київ, МФО 300937, ЄДРПОУ 2305606776

Газету набрано і зверстано у комп'ютерно-видавничому центрі Конгресу Українських Націоналістів.

Газету видруковано у ТОВ "Поліграфічна компанія "Інтерекспресдрук"
Замовлення №
Наклад 7 000примірників
Ціна договірна

0 1 2 3 4 5 6 7 8 9